

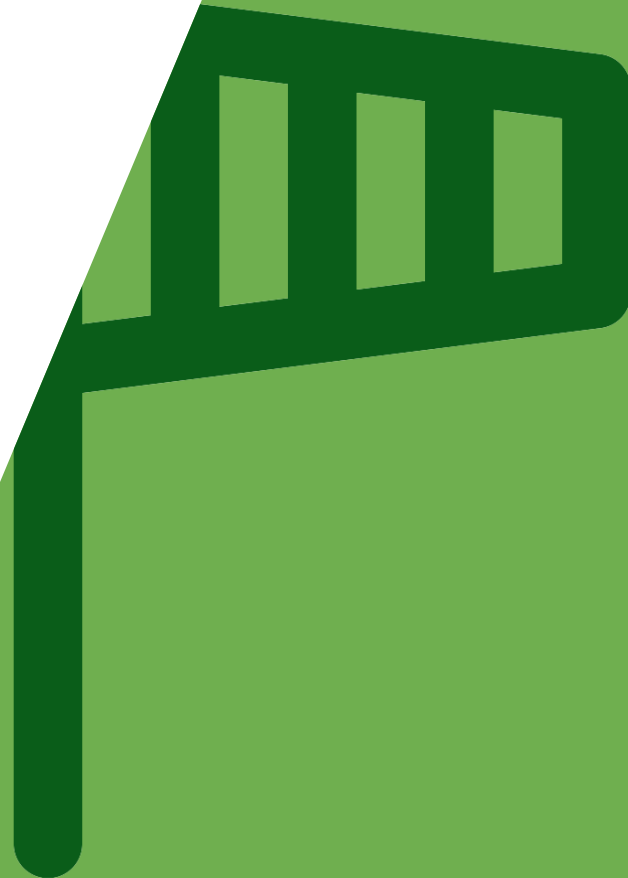

Darniojo turizmo rodikliai

Viešoji konsultacija su Lietuvos turizmo sektoriaus atstovais

Giedrė Šadeikaitė

Viešoju konsultācija:
reikšmē, tikslai,
struktūra

Viešoji konsultacija

Kodėl ji svarbi?

Turizmas – viena jautriausių industrijų, daranti tiesioginę įtaką gamtai, kultūros paveldui ir vietos bendruomenėms. Siekiant užtikrinti sėkmingą turizmo valdymą visais lygmenimis, būtina įtraukti suinteresuotas puses į sprendimų priėmimą. Nors suinteresuotųjų pusių įtraukimas įprastas priimant sprendimus daugelyje sričių, turizmo sektoriuje jis yra itin svarbus dėl neretai skirtingų požiūrių, kaip turizmas turėtų būti valdomas ir kaip užtikrinti jo darnią plėtrą.

Viešosios konsultacijos tikslai

Vykdomos viešosios konsultacijos tikslai:

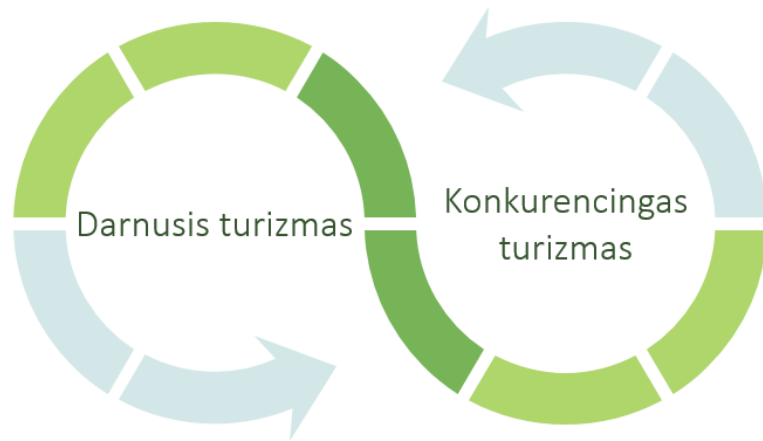
- **informuoti** suinteresuotąsias puses apie gerąsias tarptautinių organizacijų praktikas ir siūlomas rekomendacijas, pasauliniu ir Europiniu lygmeniu naudojamus turizmo sukuriamos pridėtinės vertės matavimo metodus ir praktikas;
- **išsiaiškinti**, ar darniojo turizmo rodikliai yra svarbūs ir aktualūs turizmo suinteresuotoms pusėms, ypač turizmo verslo ir akademinės bendruomenės atstovams;
- **sudaryti** prioritetinį darniojo turizmo rodiklių sąrašą, remiantis atliktos apklausos rezultatai;
- **įvertinti** kiekvieną iš pasiūlytų rodiklių pagal aktualumo, galimumo, patikimumo, aiškumo ir palyginamumo kriterijus.

Tik atlikus viešąją konsultaciją ir remiantis turizmo sektoriaus ekspertų ir suinteresuotų grupių nuomone, galime pasiūlyti konkrečias darniojo turizmo politikos formavimo kryptis ir prioritetus. Viešoji konsultacija taip pat sudaro palankias sąlygas ir galimybes suinteresuotoms turizmo sektoriaus pusėms, ypač privačiam sektoriui, nevyriausybinėms organizacijoms bei bendruomenėms, aktyviau įsitraukti į viešąjį valdymą, skatina bendradarbiavimą tarp skirtingų suinteresuotų grupių ir tuo pačiu skatina pilietiškumą.

Viešoji konsultacija buvo organizuota trimis etapais. Lietuvos turizmo verslo ir akademinės bendruomenės atstovams buvo pristatytos gerosios tarptautinių organizacijų praktikos ir siūlomas rekomendacijas, skirtas išmatuoti turizmo sukuriama pridėtinę vertę visose keturiose darnios plėtros srityse. Siekiant supažindinti ir užtikrinti aiškų supratimą, kaip darnumo koncepcija prisideda kuriant konkurencingų turizmo produktus ir paslaugas, bei kaip užtikrinant gerą Lietuvos, kaip turistinės valstybės įvaizdį, galime pritraukti didesnę ekonominę naudą kuriantį turizmą, pvz. konferencinį turizmą.

Pristatytos praktikos rėmėsi Pasaulio ekonomikos forumu skelbiamu Kelionių ir turizmo konkurencingumo indeksu, kuriame 2017 metais Lietuva užima tik 56-ąją vietą ir atsilieka nuo artimiausių kaimynių bei Ekonominės bendradarbiavimo plėtros organizacijos (toliau – EBPO) siūlomais konkurencingą turizmo plėtrą užtikrinančiais pagrindiniais rodikliais. Vykusi fokus grupės diskusija padėjo išsiaiškinti, kaip turizmo suinteresuotos pusės, ypač turizmo verslo ir akademinės bendruomenės atstovai, supranta turizmo rodiklių naudą ir aktualumą. Fokus grupės diskusija leido geriau suprasti galimų rodiklių naudą platesniame kontekste, ypač reklamuojant Lietuvą užsienio rinkose.

Antrajame etape, bendradarbiaujant su Ūkio ministerijos Turizmo politikos skyriaus ir Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos, buvo išsamiai išanalizuoti EBPO ir Europos turizmo rodiklių sistemos (toliau – ETIS) siūlomi rodikliai. Šios patariamąsios konsultacijos tikslas buvo išsiaiškinti, kokių turizmo rodiklių labiausiai reikia turizmo politikos formuotojams ir įgyvendintojams. Ši viešosios konsultacijos dalis leido užtikrinti, kad siūlomi rodikliai yra reikalingi, pritaikomi prie turizmo politikos formavimo ir vykdymo bei įgyvendinami nacionaliniu lygmeniu.

Buvo pasirinktos būtent Europos Komisijos Europos turizmo rodiklių sistemos (ang. European Tourism indicators system), 2013 ir 2016, ir EBPO Turizmo konkurencingumo matavimo rodikliai (ang. Indicators for Measuring Competitiveness in Tourism), 2013, nes šių skirtingų sistemų apjungimas leido pasiūlyti turizmo rodiklius, kurie apima tiek darnumo, tiek konkurencingumo principus į vieną visumą.

Buvo atrinkti, lentelėje pateikti, EBPO ir ETIS sistemų siūlomi bei konkurencingumo ir darnumo įvertinti skirti rodikliai, kurie potencialiai galėtų būti pritaikomi Lietuvos kontekste turizmo politikos formavimui bei įgyvendinimui:

Šaltinis	Siūlomi rodikliai
EBPO	Tiesioginė turizmo dalis nuo BVP
EBPO	Apgyvendintų turistų skaičius
EBPO	Turizmo paslaugų eksporto rodiklis
EBPO	Reikalavimų vizai (turistinei) rodiklis
EBPO	Turistų (ir vienadienių lankytojų) Lietuvos kaip šalies turizmui vertinimo rodiklis
EBPO	Nacionalinis turizmo veiklos plano (ar kito strateginio dokumento) efektyvumo rodiklis
ETIS	Turizmo įmonių, įstaigų procentas, naudojančių savanorišką sertifikavimo/ženklinimo sistemą, aplinkosaugos/kokybės/darnumo ir arba korporatyvinei atsakomybei matuoti
ETIS	Nakvynių skaičius per mėnesį
ETIS	Turistų vienos dienos išlaidos (ne vienadienių)
ETIS	Vienadienių turistų išlaidos
ETIS	Vidutinė turistinių kelionių trukmė (naktys)
ETIS	Turistų skaičius 100 gyventojų
ETIS	Turistų procentas užregistravusių skundą policijoje
ETIS	Kambarių, pritaikytų žmonėms su negalia, procentas
ETIS	Turistų ir vienadienių lankytojų, besinaudojančių įvairiomis transporto priemonėmis atvykstant į vietovę, dalis procentais

Trečioji viešosios konsultacijos dalis rėmėsi elektronine apklausa ir surinktų atsakymų analize. Iš atrinktų EBPO ir ETIS sistemų buvo sudaryta [elektroninė apklausa](#) dėl darniojo turizmo rodiklių pritaikomumo ir naudos Lietuvos turizmo sektoriui apklausa. Pirmiausia respondentai buvo prašomi atrinktus rodiklius sudėti į prioritetinę eilę pagal svarbą. Tuomet respondentai turėjo įvertinti kiekvieno rodiklio reikšmingumą Lietuvos turizmo sektoriui procentais pagal penkis pateiktus kriterijus:

1. **Aktualumas:** ar rodiklis aktualus ir naudingas vertinant ir priimant sprendimus.
2. **Galimumas:** ar rodiklis galimas surinkti ir prieinamas analizuoti bei naudoti.
3. **Patikimumas:** ar rodiklis gaunamas iš oficialių, turinčių patvirtintą skaičiavimo metodiką, šaltinių.
4. **Aiškumas:** ar rodiklis yra aiškus ir lengvai suprantamas vartotojams.
5. **Palyginamumas:** ar rodiklį galima palyginti su atitinkamu kitų šalių rodikliu, atsižvelgiant į periodiškumą, matavimo vienetą, skaičiavimo metodiką.

Bendra šių kriterijų procentinių įverčių suma turi būti lygi 100 procentų ir vertinant kiekvieno rodiklio reikšmingumą vertinimas procentais nebūtinai priklauso nuo vertinimo rangais. Rodiklių vertinimas pagal šios penkis kriterijus yra plačiai naudojama tarptautinių organizacijų praktikoje.

Tarptautinių
organizacijų siūlomų
turizmo rodiklių
analizė

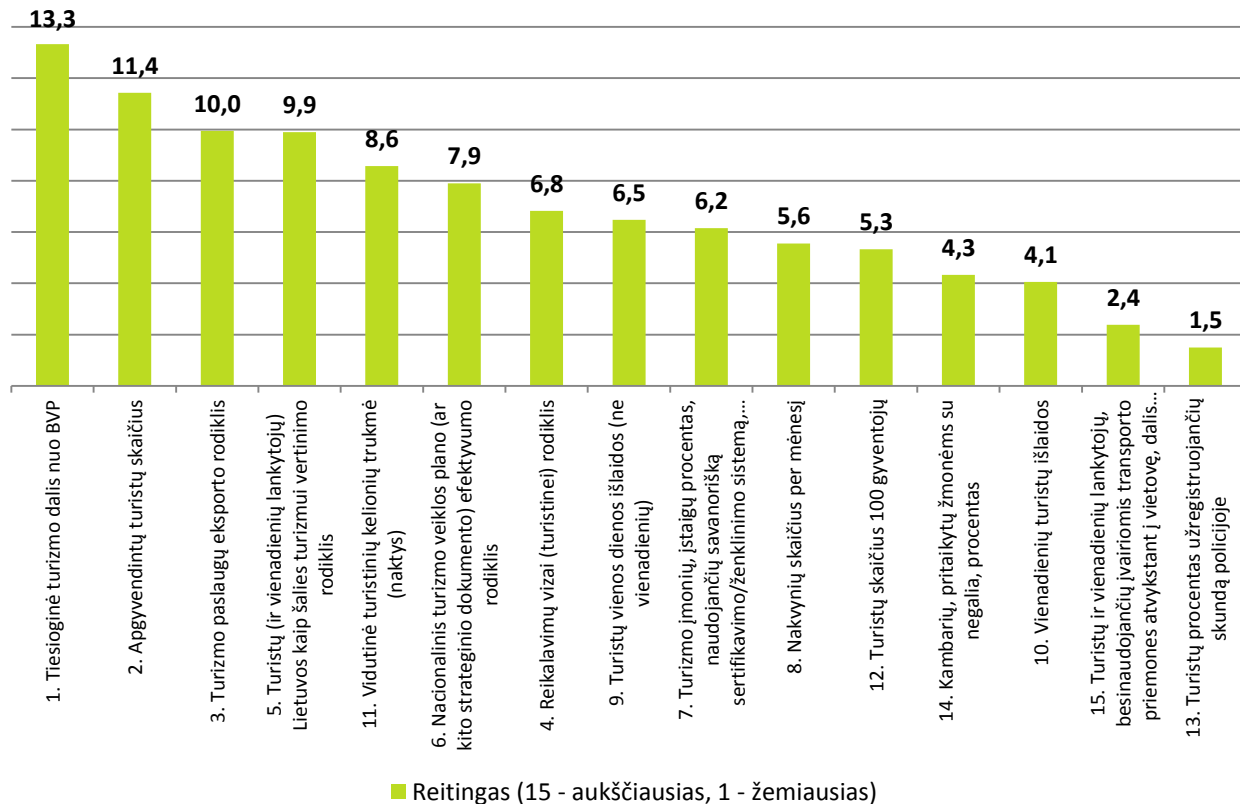

Respondentų siūlomas prioritetinių darniojo rodiklių sąrašas

Į apklausą buvo įtraukti:

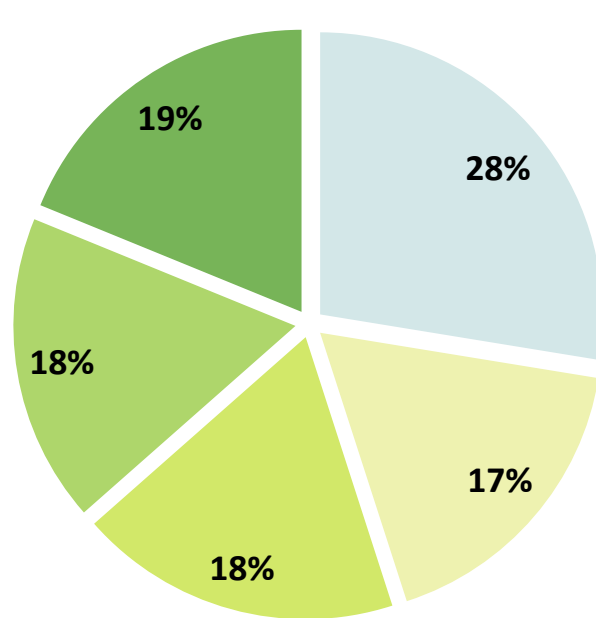
- Turizmo rūmai;
- Turizmo informacijos centrų asociacija;
- Savivaldybių asociacija;
- Lietuvos gidų asociacija;
- Rinkodaros asociacija;
- Akademinės bendruomenės atstovai;
- Visuomenė.

Apklausa vyko nuo liepos 17 – 31 dienomis ir iš viso buvo surinkta 31 atsakymai. Pats sezono ir atostogų laikotarpio įkarštis, tikėtina lėmė nedidelį respondentų atsakymų skaičių.

Bendras, t.y. visų 15 pasiūlytų, rodiklių reikšmingumo vertimas atskleidė, kad respondentai yra linkę kiekvieno rodiklių aktualumą vertinti vidutiniškai beveik 30 procentų. Galimumo, aiškumo, patikimumo ir palyginimo vertinimas pasiskirstė gana po lygiai, kas leidžia daryti prielaidą, kad rodikliai yra ne tik aiškiai suprantami skirtingoms turizmo suinteresuotoms pusėms, bet ir pritaikomi turizmo politikos formavimo, įgyvendinimo ir turizmo valdymo procesuose.

Jei rodiklių vertinimas pagal kiekvieną kriterijų būtų lygiavertis, kriterijų procentinis vertinimas pasiskirstytų po 20 procentų. Nuokrypis į vieną ar kitą pusę parodo kiekvieno kriterijaus atskirai svarbą ir reikšmingumą vertinant pasiūlytus darniojo turizmo rodiklius.

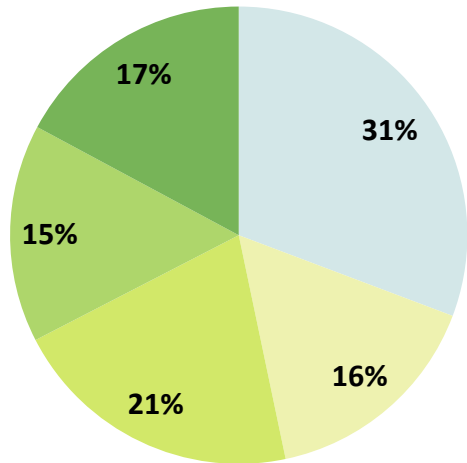

- Aktualumas: ar rodiklis aktualus ir naudingas vertinant ir priimant sprendimus.
- Galimumas: ar rodiklis galimas surinkti ir prieinamas analizuoti bei naudoti.
- Patikimumas: ar rodiklis gaunamas iš oficialių, turinčių patvirtintą skaičiavimo metodiką, šaltinių.
- Aiškumas: ar rodiklis yra aiškus ir lengvai suprantamas vartotojams.
- Palyginamumas: ar rodiklį galima palyginti su atitinkamu kitų šalių rodikliu, atsižvelgiant į periodiškumą, matavimo vienetą, skaičiavimo metodiką.

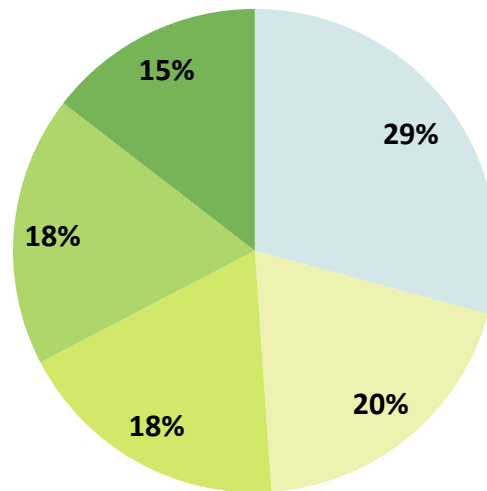
Atskirų siūlomų darniojo turizmo rodiklių

Reikšmingumo vertinimas: EBPO rodikliai

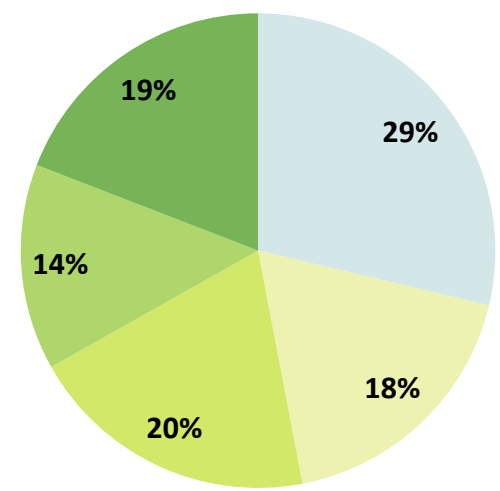
Tiesioginė turizmo dalis nuo BVP

Apgyvendintų turistų skaičius

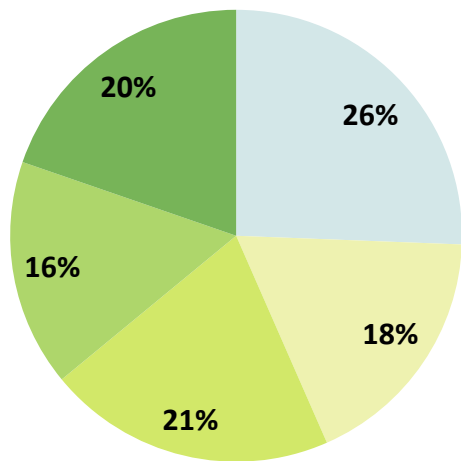

Turizmo paslaugų eksporto rodiklis

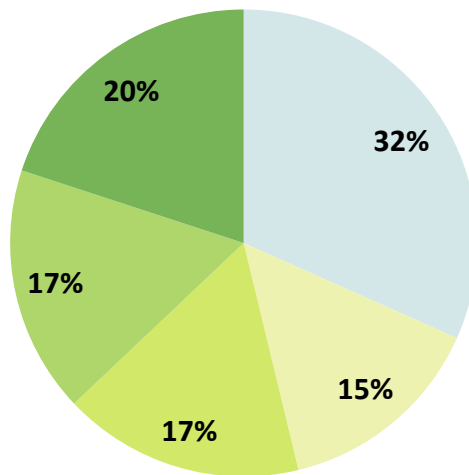

■ Aktualumas ■ Galimumas ■ Patikimumas ■ Aiškumas ■ Palyginamumas

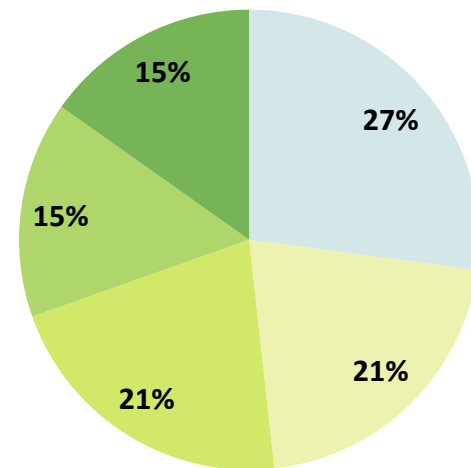
Reikalavimų vizai
(turistinei) rodiklis

Turistų (ir
vienadienių
lankytojų) Lietuvos
kaip šalies turizmui
vertinimo rodiklis

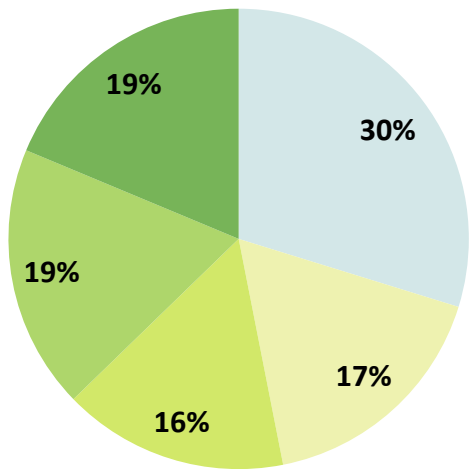
Nacionalinis turizmo
veiklos plano (ar kito
strateginio
dokumento)
efektyvumo rodiklis

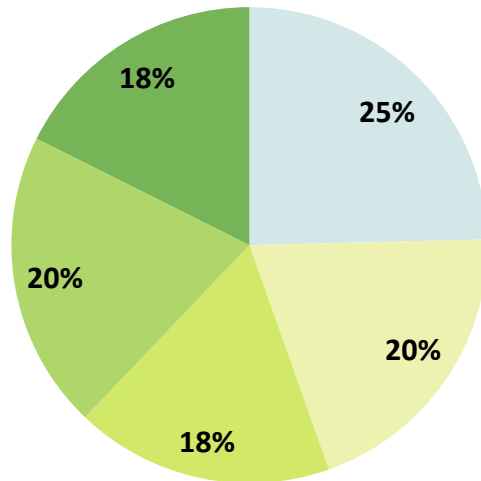
■ Aktualumas ■ Galimumas ■ Patikimumas ■ Aiškumas ■ Palyginamumas

Reikšmingumo vertinimas: ETIS rodikliai

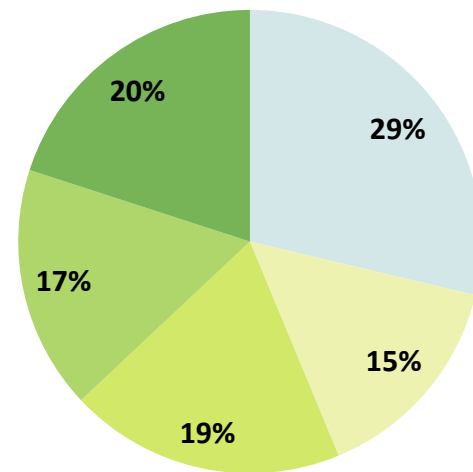
Turizmo įmonių, įstaigų procentas, naudojančių savanorišką sertifikavimo/ženklinimo sistemą, aplinkosaugos/kokybės/darnumo ir arba korporatyvinei atsakomybei matuoti

Nakvynių skaičius per mėnesį

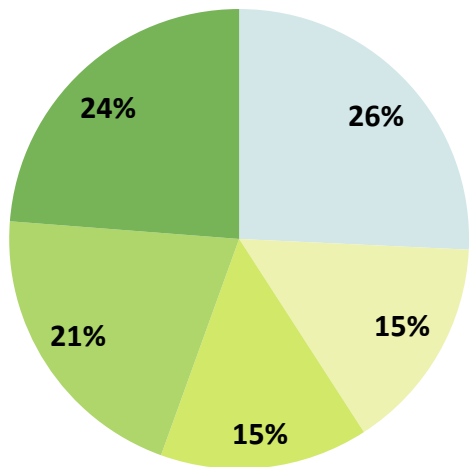

Turistų vienos dienos išlaidos (ne vienadienių)

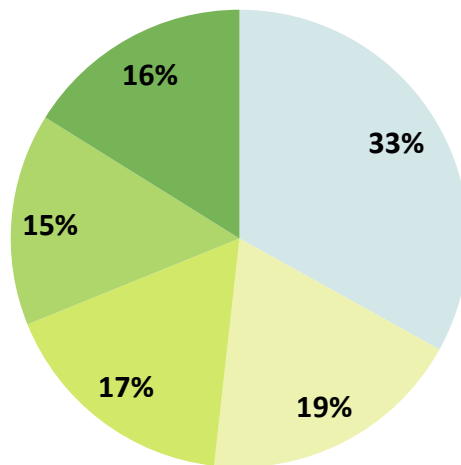

■ Aktualumas ■ Galimumas ■ Patikimumas ■ Aiškumas ■ Palyginamumas

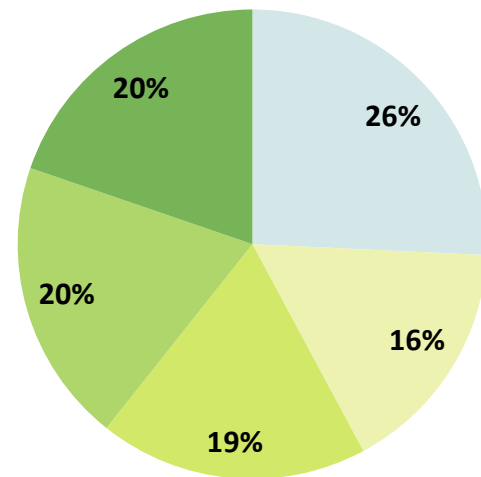
Vienadienių turistų
išlaidos

Vidutinė turistinių
kelionių trukmė
(naktys)

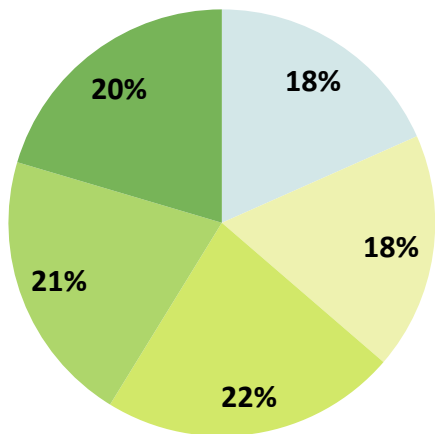

Turistų skaičius 100
gyventojų

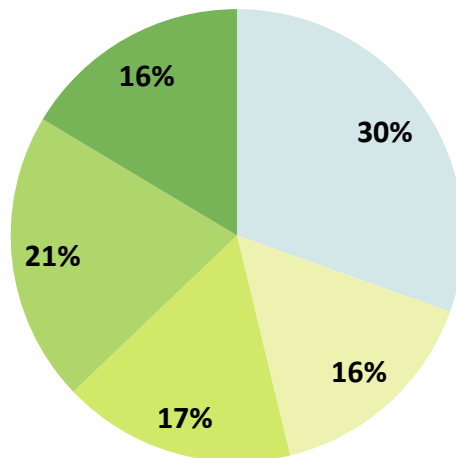

■ Aktualumas ■ Galimumas ■ Patikimumas ■ Aiškumas ■ Palyginamumas

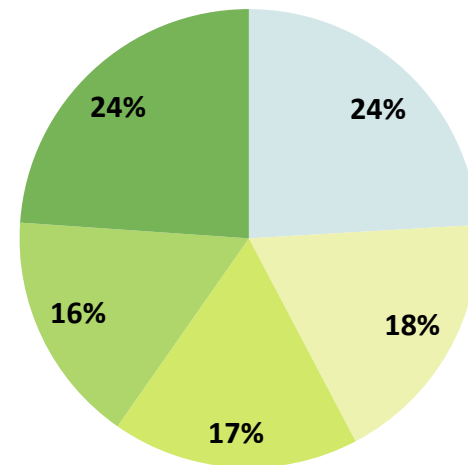
Turistų procentas užregistruojančių skundą policijoje

Kambarių, pritaikytų žmonėms su negalia, procentas

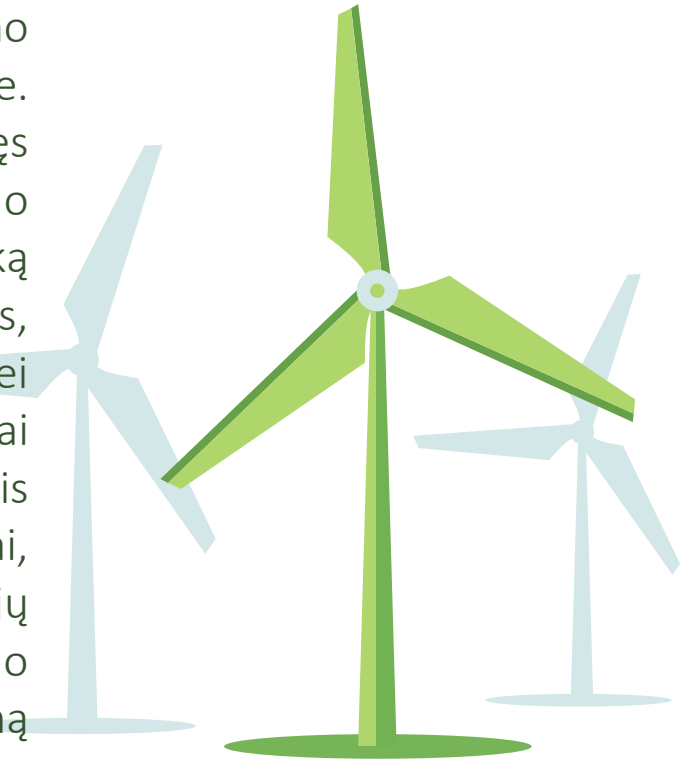

Turistų ir vienadienių lankytojų, besinaudojančių įvairiomis transporto priemonėmis atvykstant į vietovę, dalis procentais

■ Aktualumas ■ Galimumas ■ Patikimumas ■ Aiškumas ■ Palyginamumas

Apklauso rezultatai parodė, kad respondentai yra linkę prioretizuoti turizmo rodiklius, kurie atspindi konkurencingumą arba yra aiškiai susiję su turizmo objektų kuriama ekonomine pridėtine verte. Apklausa atskleidė, kad rodiklių aktualumas, susijęs su Lietuvos kaip turistinės šalies įvaizdžiu bei turizmo įmonių ar įstaigų procentas, naudojančių savanorišką sertifikavimo, ženklinimo sistemą, aplinkosaugos, kokybės, darnumo ir/arba korporatyvinei atsakomybei matuoti taip pat yra itin aktualūs. Tai parodo, kad turizmo suinteresuotosios pusės vis geriau supranta, kad tokie „neapčiuopiami“ faktoriai, kaip šalies įvaizdis bei darnumo tendencijų įgyvendinimas, prisideda prie sėkmingos turizmo valdysenos, todėl darnumą ir konkurencingumą atspindinčių rodiklių poreikis išlieka.

Giedrė Šadeikaitė | giedre.sadeikaite@kurkl.lt